

WORKSHOP ICTCT, KONANÝ V BRNĚ U PŘÍLEŽITOSTI 10. VÝROČÍ VZNIKU CENTRA DOPRAVNÍHO VÝZKUMU

Mezinárodní organizace ICTCT¹⁾ je asociace vytvořená z pracovní skupiny bezpečnostních expertů s cílem identifikovat a analyzovat nebezpečné situace v silniční a městské dopravě na bázi jiné, než je následná analýza předcházejících nehod. Užívaná kritéria jsou skutečně jiná než obvykle používaná, založená především na metodách analogických metodám užívaným v letectví a průmyslu. Vůdčí myšlenkou je tvrzení: „Abychom zabránili dopravním nehodám, nepotřebujeme nehody, neboť dovedeme rozpoznat „indikátory nebezpečí“. Tyto indikátory nebezpečí mohou být např. latentní i viditelné konflikty v dopravě, hrozby nehod, stejně jako chování účastníků a jejich interakční vzorce. Rozpoznávání vzorců chování, zejména těch, které vedou k dopravním nehodám je zakotveno ve sféře aktivit organizace ICTCT.

Metodou ICTCT je hlubší pochopení problémů v bezpečnostní oblasti, návrh postupů ke zvýšení bezpečnosti a harmonizace připravovaných výzkumných aktivit a poskytnutí prostředků pro optimální využití i transfer výsledků výzkumu z jednotlivých zúčastněných zemí. Děje se tak formou mezinárodní spolupráce při identifikaci a analýzách potenciálně nebezpečných situací a případových studií v silniční dopravě na bázi relevantních dat, získaných z vědeckých pozorování a průzkumů. ICTCT organizuje řadu výzkumných aktivit – workshopy odborníků – praktiků i teoretiků bezpečnosti v dopravě, případové studie, formulace mezinárodních směrnic, výzkumné prezentace atd. v rozvinutých i rozvíjejících se zemích.

Workshop v roce 2002 v Brně

Centrum dopravního výzkumu bylo pověřeno konáním 15. workshopu na konferenci v italské Casertě v roce 2001. Na žádost řídicího výboru ICTCT se jednání účastnili nejen členové organizace, ale i přizvaní zástupci měst a obcí, čeští odborníci v urbanismu, územním plánování, dopravní bezpečnosti, výrobci bezpečnostních zařízení a další zájemci. Na základě výsledků práce Centra dopravního výzkumu v Brně a jeho širokých mezinárodních aktivit se konala konference a workshop v roce 2002 v Brně s tématem „*Speed Management Strategies and Implementation*“. Call for papers byl rozeslán elektronickou poštou a je možné ho najít na www stránkách Centra dopravního výzkumu v Brně.

– jednání v Brně se konalo ve dnech **24.–26. října 2002**, v konferenčních místnostech Jihomoravského krajského úřadu a hotelu International v Brně, příspěvky posuzoval vědecký výbor, který vybral nejlepší prezentace,
– v plenární sekci vystupovalo několik pozvaných mluvčích z různých organizací (národní – MDS, mezinárodní – EU, regionální, municipální a místní podnikatelská sféra),

V úvodním plenárním zasedání přenesli uvítací proslovy prof. Chryster Hydén z Lundské univerzity ve Švédsku, Ing. Josef Mikulík, CSc., ředitel Centra dopravního výzkumu a Mgr. Zuzana Ambrožová z Ministerstva dopravy a spojů České republiky v Praze.

Program jednání:

V první sekci, která se věnovala teoretickým východiskům managementu

rychlosti a strategiím pro její ovlivňování předsedal Risto Kulmala z VTT Espoo ve Finsku. Příspěvky se týkaly teoretických východisek bezpečnosti silničního provozu a evaluačních studií (Rune Elvik, Institute for Transport Economics TOI, Oslo). Slabým a zranitelným účastníkům silničního provozu a novým přístupům k nim se věnoval Rob Methorst z Rijkswaaterstaat, Rotterdam).

V druhé sekci předsedal Miklos Papp z firmy Octav v Maďarsku a byly předneseny tyto příspěvky:

Postupy pro zklidnění dopravy v České republice (Z. Hrubý, E. Simonová, CDV), Průtahy obcemi, nové postupy při jejich navrhování (P. Skládáný, CDV), Analýza přístupů k integrování mobility a územního plánování v evropských městech a jejich důležitost pro dopravní bezpečnost (Stefan Vande Walle, Therese Steenberghen, Spatial Applications Division, Catholic University of Leuven, Belgium).

Ve třetí sekci předsedal doc. Ralf Risser z firmy Factum ve Vídni a byly prezentovány příspěvky týkající se různých opatření managementu rychlosti a jejich efektů:

Akceptaci řidiči vyspělých technických prostředků v automobilech se věnoval K. Schmeidler z CDV, speciálním zónám úniku se věnovala Z. Rokytová také z CDV. Důležitému tématu dohledu policie a dopravním nehodám byl věnován příspěvek Panos Papaioanou z univerzity z Thesaloniki). Efektivitě opatření k bezpečnosti na železničních přejezdech a jejich vlivu na chování uživatelů komunikací se věnoval příspěvek Richarda van der Horsta z TNO

1) ICTCT – International Co-operation on Theories and Concepts in Traffic Safety, Organizace dopravních psychologů, sociologů a odborníků na dopravní bezpečnost

Human Factors, Holandsko. Programu prevence silničních nehod z italského pohledu se věnovala Z. Simonová z Itálie.

Chování a rychlosti byla zaměřena další sekce vedená Magdou Draskoczy z Budapešti. Byly předneseny referáty z univerzity v Upsale, které se týkaly opatření k řízení chování v rámci dopravní bezpečnosti (Lars Aberg). Výběru správné rychlosti a stability tohoto postoje se věnoval Mats Haglund z univerzity v Upsale, referát Viktorie Gitelman a Shaloma Hakkerta z Technionu Haifa se týkal tématu značek upozorňujících na sníženou rychlost a jejich vlivu na chování řidičů. Referát německých autorů Gintera a Lilo Schmidta se týkal tzv. inteligentní jízdy a zkušenosti z ní v Rakousku. Monitorování rychlostní jízdy v Estonsku se věnoval Dago Antonov z univerzity v Tartu.

Prof. Richard Van Der Horst z TNO Sestenberg řídil sekci věnovanou řízení rychlost z různých aspektů. Sociálním trendům v chování vzhledem k rychlosti se věnovala Marie-Chantal Jayet z INRETS, Francie. Ovlivnění rychlosti v různých obdobích roku se věnuje Harri Peltola VTT Espoo ve Finsku a nové strategie a metody při řízení rychlosti přednesl Stein Johannessen z NTNU v Norsku. Mgr. Zuzana Ambrožová se zmínila o implementaci kampaní týkající se rychlosti v České republice a Ing. Evžen Prediger seznámil přítomné s vývojem řízení rychlosti v České republice jak je zakotveno v právních normách. Vedle toho byla připravena otevřená sekce pro další aktuální novinky z oblasti dopravní bezpečnosti.

Na závěr workshopu vystoupili vyzvaní řečníci, kteří shrnuli závěry

workshopu a představili novou politiku v managementu rychlosti:

Implementace managementu rychlosti je často uváděna jako sporné a kontroverzní téma. Politici na evropské, národní, regionální a místní úrovni vedou toto téma jako velmi důležité. Praktici – projektanti, urbanisté i výzkumní pracovníci v této oblasti diskutují o možnosti implementace nových přístupů z hlediska takových vědních oborů jako je urbanismus a územní plánování, dopravní inženýrství, dopravní psychologie, právní otázky implementace a dopravní bezpečnost. Zaměřují se zejména na chování účastníků silničního provozu ve městech i v rurálních oblastech, jejich akceptaci omezení rychlosti, vliv na chování a vyhodnocení nejuspěšnějších řešení jak z hlediska projektů, tak z hlediska humanitních věd.

Nové přístupy v řízení dopravy

Zvyšující se potřeba mobility ovlivní management dopravy. Bude to tak proto, že zvětšující se mobilita zatíží stávající dopravní systémy, které budou vyžadovat daleko větší objem řízení. K nejdůležitějším oblastem budou patřit:

- snižování objemu dopravy,
- přeložení dopravy – prostorové, časové a modální,
- řízení dopravy,
- řízení parkování (park and ride),
- zklidnění dopravy.

Proces zklidnění dopravy bude pokračovat v obcích České republiky a je možné očekávat značné změny v dopravním prostoru, zejména v intravilánech. To znamená, že budou zavedeny nové elementy a systémy v koncipování ulic, na které současní řidiči nejsou připraveni. Ve výcviku řidičů se bude muset na toto reagovat - dopravní dráhy

budou užší, budou mít jiný povrch, retardéry, psychické brzdy, atd. I v případě hlavních průjezdů obcemi a městských komunikací dojde ke značným změnám v dopravním prostoru – například bude markantní rozdíl mezi intravilánem a extravilánem. Na základě dobrých zkušeností mnohých evropských zemí (Anglie, Francie, Švýcarsko a v poslední době i Rakousko) je možné očekávat nárůst regionálních uzlů.

Mnohá z těchto opatření jsou v současné době intenzivně diskutována, popřípadě zaváděna v praxi. Proto nové aktivity ICTCT zahrnují informační a koordinační služby zejména při mezinárodní výměně informací. K tomu účelu bude sloužit pravidelně publikovaná tiskovina – NEWSLETTER. ICTCT rozvíjí výzkumnou spolupráci svých členů při plánování, realizaci a implementaci i evaluaci výsledků výzkumných projektů. Další podpora směřuje do mezinárodní spolupráce při organizaci konferencí, kolokvií, workshopů a dalších událostí, organizace a administrace archivu a knihovny "Clearing House", která bude publikovat příručky, brožury, směrnice.

Připravuje se zřízení poradních center pro identifikaci, analýzu a řešení bezpečnostních problémů na základě nejnovějších relevantních znalostí v oborech dopravní psychologie, urbánní sociologie, bezpečnost silničního provozu, dopravní inženýrství atd. Budou se poskytovat rady při výstavbě bezpečnostních zařízení, vzdělávání bezpečnostních expertů a identifikaci bezpečnostních rizik v dopravě.

Doc. Ing. arch. PhDr. Karel Schmeidler, CSc.